

Tampella

TAMPERE.
FINLAND

Kehysvalmistelun uudistamisen tilannekatsaus

Kaupunginhallitus 20.2.2023

TAMPEREEN KAUPUNKI

TA-kehysprosessin uudistaminen – Miksi?

- **Tuottavuuskehityksen johtaminen** -> tuottavuustavoitteiden nivominen mukaan talousarviovalmisteluun, kuntatalouden tuleviin haasteisiin vastaaminen.
- Yksikkökustannusten seuranta valituissa palveluissa ja tavoitteiden asettaminen yksikkökustannusten kasvulle.
- Tuotteistettujen palvelujen hyödyntäminen ta-valmistelussa mm. läpinäkyvyyden lisäämiseksi.
- Strategisten painotusten korostaminen kehysvalmistelussa aiempaa paremmin.
- Kaupungin kokonaisjohtamisen korostaminen (ylimmän johdon linjaukset tuottavuustavoitteista, volyymimuutoksista ja kustannustason muutoksista eri palveluissa).

Tuottavuuden kehittäminen – yksikkökustannuksilla ohjaaminen

- Vuonna 2023 painopisteenä on syventää palvelujen yksikkökustannusten mittaamista ja ottaa yksikkökustannusten tarkastelu osaksi taloussuunnittelua.
- Kaupunki tarkastelee jo nyt toimintaansa palvelukohtaisesti automatisoidun tuotekohtaisen kustannuslaskennan avulla. Tarkastelua syvennetään ja tuodaan palvelujen yksikkökustannukset osaksi talouden kasvun hallitsemista.
- Tuottavuustoimenpiteillä tavoitellaan yleistä kustannustasoa hitaampaa nettomenojen kasvua Tampereella. Vuodesta 2024 eteenpäin tuottavuudelle tullaan asettamaan jo talousarvion kehysvaiheessa prosenttimääräinen tavoite osana talouden tasapainotusta.
- Myös valittujen palvelujen yksikkökustannusten kasvulle asetetaan tavoitteet vuodesta 2024 alkaen.
- Tuottavuustoimenpiteet ja kehysvaiheen uudistaminen valmistellaan ja käynnistetään vuoden 2023 aikana.

TA-kehysprosessin uudistaminen – keskeiset muutokset

- Toimintamenojen ta-kehysvalmistelussa otetaan tarkasteluun tuotteistetut palvelut (pääosin tuoteryhmä –tasolla)
- Tarkastellaan valittujen palvelujen yksikköhinnan muutosta ja asetetaan yksikköhinnan muutokselle tavoitteet
- Kehysvalmistelu perustuu suurelta osin **laskennalliseen malliin**, jota täydennetään vain **merkittävillä** lainsäädännön/strategian/toimintaympäristön muutostarpeilla
- Toimintamenojen muutokset koostuvat palveluittain
  - Volyyمیمuutokset (suorite / asukasmäärä / volyymillä ei vaikutusta) - muuttuvien kustannusten vaikutus
  - Hintamuutokset (indeksi, esim. kuntatalousohjelman arvio peruspalvelujen v. 2024 hintaindeksistä +3,3 %)
  - Laskennallinen tuottavuustavoite (esim. -1,0 %)
  - ”Erikseen huomioitavat” **merkittävät** erät (lainsäädäntö/strategia/toimintaympäristö)
- Toimintatulojen kehys valmistellaan palveluryhmä –tasolla
  - Tuottavuustoimenpiteet
  - Erikseen huomioitavat erät

Tampereen malli – kehyksen valmistelu

	Menokehysten valmistelu
	Lähtökohta: tuoteryhmien bruttomenot, vuosisuunnitelma 2023
+/- tai 0	Arvioitu Suoritemäärän muutos (%) tai Asukasmäärän muutos (%) tai Ei volyymivaikutusta (0) Muuttuvien kustannusten osuuden vaikutus
+	Hintaindeksin arvioitu muutos 2024 (esim. +3,3 %)
-	Tuottavuustavoite (esim. -1,0 %)
+/-	Kehyksessä erikseen huomioitava merkittävä muutos (lainsäädäntö, strategia, toimintaympäristö) (€)
=	Tuotteistettujen palvelun kehys 2024
+/-	Palveluryhmätasolla uusien ja peruskorjattujen tilojen vuokrat (pääoma- ja tontin vuokrat)
+/-	Palveluryhmätasolla muut pohjankorjaukset?
=	Koko palveluryhmän toimintamenojen kehys 2024

	Tulokehysten valmistelu
	Lähtökohta: palveluryhmän toimintatulot, vuosisuunnitelma 2023
+	Talous- ja tuottavuusohjelman toimenpiteet (€) (esim. hintojen nosto)
+/-	Kehyksessä erikseen huomioitava muutos (esim. lakimuutos, volyymikasvu, ulkoinen rahoitus jne. (€))
+/-	Pohjankorjaukset
=	Palveluryhmän toimintatulojen kehys 2024

Näiden ja tulo-rahoitusarvioiden pohjalta valmistellaan kh:een **nettokehys**

- > Tarvittaessa toimintakatteen kasvua on sopeutettava tulo-rahoituksen kasvun mahdollistamalle tasolle
- > Ulkopuolisen projektirahoituksen myötä voitaisiin lisätä myös toimintamenoja

Uuden ta-prosessin keskeiset vaiheet

TA-valmistelun lähtökohdat

- 1) Linjataan kehysprosessin uudistamisen periaatteet **JORY tammi-helmi**
- 2) Määritellään ta-valmistelussa käytettävät:
  - hintaindeksit
  - periaatteet palvelujen volyyymuutoksille (suorite, asukas, ei muutosta)
  - laskennalliset tuottavuustavoitteet
- 3) Palvelusuunnitelmista nousevat toiminnan painopisteet vuodelle 2024
- 4) Toimintaympäristön (väestö, työllisyys, yms.) analyysi ja vaikutukset palvelujen suunnitteluun
- 5) Arvioidaan tulopohjan (verotulot, valtionosuudet, muut tulot) muutos
⇒ **KH ta-valmistelun lähtökohdat (5/2023)**
  - määritellään tavoitteet kehysvalmistelulle (tulos, menojen kasvu-% ja investointitaso)

TA-kehysten määrittäminen

- 1) Kootaan VS 2023 (vertailutietona tot. 2022) palvelujen kustannukset tuoteryhmätasolla
- 2) Palvelujen luokittelu ta-kehyslaskentaa varten (suorite/asukasmäärä/ei volyyymuutosta)
- 3) **Toimintatietojen** (tot. 2022, arviot 2023 ja 2024) **kokoaminen valituissa suoriteperusteisissa palveluissa**
- 4) Vuoden 2023 tp-ennuste – vaikutus kehukseen
- 5) Kehysneuvottelut palvelualueittain
  - ta-kehys 2024 menojen laskenta palveluittain uusien periaatteiden mukaan (**volyyymuutos, hintamuutos, tuottavuusmuutos**)
  - Tulojen muutokset ta-kehys 2024
  - ”Erikseen huomioitavat” merkittävät erät palveluryhmittäin (lainsäädäntö, strategia, toimintaympäristö), vuokrat, pohjankorjaukset
  - Investointitason määrittely: lautakunnat ja kehitysohjelmat
- 5) Kaupungin joryn ta-seminaari 6/2023, jossa viimeistellään kehysesitys kh:lle.
⇒ **KH ta-kehys (8/2023)**
  - määritellään lautakunnan sitova toimintakate ja nettoinvestointien taso

Yksiköiden talousarvioesitykset

- 1) Yksiköiden ta-esitysten valmistelu hyväksytyin ta-kehysten puitteissa (tuoteryhmäkustannusten esittäminen ta-kirjassa soveltuvin osin?)
- 2) Toiminnan tavoitteiden valmistelu
⇒ **Lautakuntien ta-esitykset (9/2023)**
⇒ **Kaupungin joryn talous- ja strategiaseminaari (9/2023)**, jossa viimeistellään pormestarin ta-esitys

Talousarvion hyväksyminen ja vuosisuunnitelmat

- ⇒ **Pormestarin ta-esitys 10/2023**
- ⇒ **KV, Talousarvion hyväksyminen 11/2023**
- ⇒ **Vuosisuunnitelmien hyväksyminen 12/2023**
  - Tuoteryhmäkustannusten ja suoritettietojen esittäminen valittujen palvelujen osalta
  - Asetetaan yksikkökustannustavoitteet valituissa palveluissa

Perusopetus, v. 2024 kehysvalmistelu

Muuttuvien
kustannusten
osuuden vaikutus

Menot	ARVIOINTI MIKÄ ON MIELEKÄSTÄ			Yksikkö- kustannus 2022 (€)	Toimintamenot VS 2023 (1000 €)	Arvioitu suoritemäärä 2023	Yksikkö- kustannus 2023 (€)	Arvioitu suoritemäärä 2024	Suoritemäärän muutos 2024, % (S / A / -)	Hinta- indeksi	Tuottavuus- tavoite	Muut erikseen huomioitavat erät	Yksikkö- kustannus 2024 (€)	Yksikkö- kustannuksen muutos-% 2023->2024
	Suoriteperuste / Asukas / Ei mitään	Toimintamenot tot. 2022 (1000 €)	Tot. suoritemäärä 2022											
Perusopetus 1-9	S				174 441	18 500	9 429	18 700	1,1 %	3,3 %	-1,00 %	1 000	9 697	2,8 %
Kotikuntakorvaukset, muu tuota	E				15 785						EI			
Vammaisopetus/pidennetty opp	S				8 263	500	16 526	510	2,0 %	3,3 %	-1,00 %		16 899	2,3 %
Aamu- ja iltapäivätoiminta	S				6 337	2 000	3 169	1950	-2,5 %	3,3 %	-1,00 %		3 243	2,4 %
Maahanmuuttajien valmistava o	E				2 800					3,3 %	-1,00 %			
Harrastaminen ja liikunta	E				2 229					3,3 %	-1,00 %			
Esiopetus (po)	E				1 503					3,3 %	-1,00 %			
Sairaalaopetus	E				1 307					3,3 %	-1,00 %			
Vaik.kehitysvammaisten opetus	E				1 224					3,3 %	-1,00 %			
Muut perusopetuksen palv., mui	E				875					3,3 %	-1,00 %			
Vuokramuutokset, Uudet ja peruskorjatut tilat														
Muut pohjankorjaukset														
					0							1 000	222 234	3,5 %

Linkki v. 2022
tuotekustannus-
raportille (PBI)

Suoritemäärän objektiivinen
arvio. Tarvittaessa budjetin
korjaaminen arvon
tarkentuessa.

Tulot

Palveluryhmä	Toiminta tulot tot. 2022 (1000 €)	Toiminta tulot VS 2023 (1000 €)	Tuottavuus- toimenpiteet	Erikseen huomioitavat erät	BRUTTO KEHYS 2024 (1000 €)	Kehys- muutos (1000 €)	Muutos-%
Perusopetus		15 543		0	15 543	0	0,0 %

Perusteltu esitys: Merkittävä lakimuutos / strategiasta nouseva painopiste / toimintaympäristön muutos (eurovaikutus täydennettävä lisäksi ylätaulukkaan)	1 000 €
Tuen rakenteiden vahvistaminen sekä tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden tarpeiden huomioiminen lähikouluperiaatetta noudattaen. Myönteisen erityiskohtelun lisääminen.	1 000
Esitys 2	
Esitys 3	

Varhaiskasvatus ja esiopetus, v. 2024 kehysvalmistelu

Menot	ARVIOINTI MIKÄ ON MIELEKÄSTÄ				Muuttuvien kustannusten osuuden vaikutus										Muut erikseen huomioitavat erät					
	Vertailutieto		Vertailutieto		Vertailutieto		Vertailutieto		Vertailutieto		Vertailutieto		Vertailutieto		Vertailutieto		Vertailutieto		Vertailutieto	
Tuoteryhmä	Suoriteperuste / Asukas / Ei mitään	Toimintamenot tot. 2022 (1000 €)	Tot. suoritemäärä 2022	Yksikkökustannus 2022 (€)	Toimintamenot VS 2023 (1000 €)	Arvioitu suoritemäärä 2023	Yksikkökustannus 2023 (€)	Arvioitu suoritemäärä 2024	Suoritemäärän muutos 2024, % (S / A / -)	Hinta-indeksi	Tuottavuustavoite	Merkittävät lakimuutokset ja strategiasta nousevat painopisteet	BRUTTOKEHYS 2024 (1000 €)	Kehysmuutos (1000 €)	Muutos-%	Yksikkökustannus 2024 (€)	Yksikkökustannuksen muutos-% 2023->2024			
Päiväkotihoido	S				107 897	9 000	11 989	9100	1,1 %	3,3 %	-1,00 %	400	111 977	4 080	3,8 %	12 305	2,6 %			
Palvelusetelipäivähoito	S				17 945	1 400	12 818	1500	7,1 %	3,3 %	-1,00 %		19 640	1 695	9,4 %	13 093	2,1 %			
Esiopetus	S				11 250	2 000	5 625	1900	-5,0 %	3,3 %	-1,0 %		10 946	-304	-2,7 %	5 761	2,4 %			
Kotihoidontuki	S				9 580	3 000	3 193	2800	-6,7 %	3,3 %	-1,0 %		9 162	-418	-4,4 %	3 272	2,5 %			
Muu varhaiskasvatus	S				9 518	3 000	3 173	3 100	3,3 %	3,3 %	-1,0 %		10 054	536	5,6 %	3 243	2,2 %			
Yksityisen hoidon tuki	E				2 562					3,3 %	-1,0 %		2 621	59	2,3 %					
Ostopalvelupäivähoito ja -esiope	E				1 658					3,3 %	-1,0 %		1 696	38	2,3 %					
Perhepäivähoito	E				1 045					3,3 %	-1,0 %		1 069	24	2,3 %					
Erho-yksikkö	E				752					3,3 %	-1,0 %		769	17	2,3 %					
Kotikuntakorvaukset	E				311					EI	EI		311	0	0,0 %					
Vuokramuutokset, Uudet ja peruskorjatut tilat																				
Muut pohjankorjaukset																				
		0			162 518								400	168 246	5 728	3,5 %				

Linkki v. 2022 tuotekustannusraportille (PBI)

Suoritemäärän objektiivinen arvio. Tarvittaessa budjetin korjaaminen arvon tarkentuessa.

Tulot

Palveluryhmä	Toiminta tulot tot. 2022 (1000 €)	Toiminta tulot VS 2023 (1000 €)	Tuottavuustoimenpiteet	Erikseen huomioitavat erät	BRUTTO KEHYS 2024 (1000 €)	Kehysmuutos (1000 €)	Muutos-%
Varhaiskasvatus ja esiopetus		14 785		-700	14 085	-700	-4,7 %

Perusteltu esitys: Merkittävä lakimuutos / strategiasta nouseva painopiste / toimintaympäristön muutos (eurovaikutus täydennettävä lisäksi ylätaulukkaan)	1 000 €
Menot: Varaudutaan suunnitellusti vuonna 2030 voimaan astuvan lain henkilöstörakenteen muutokseen. Sosionomien lisääminen varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteessa	400
Tulot: Varhaiskasvatuslain muutos alentaa maksutuottoja	700
Esitys 3	

Kulttuuri, v. 2024 kehysvalmistelu

Menot	ARVIOINTI MIKÄ ON MIELEKÄSTÄ													Muut erikseen huomioitavat erät						
	Vertailutieto	Vertailutieto	Vertailutieto	Suoriteperuste / Asukas / Ei mitään	Toimintamenot tot. 2022 (1000 €)	Tot. suoritemäärä 2022	Yksikkö-kustannus 2022 (€)	Toimintamenot VS 2023 (1000 €)	Arvioitu suoritemäärä 2023	Yksikkö-kustannus 2023 (€)	Arvioitu suoritemäärä 2024	Suoritemäärän muutos 2024, % (S / A / -)	Hinta-indeksi	Tuottavuus-tavoite	Merkittävät lakimuutokset ja strategiasta nousevat painopisteet	BRUTTOKEHYS 2024 (1000 €)	Kehysmuutos (1000 €)	Muutos-%	Yksikkö-kustannus 2024 (€)	Yksikkö-kustannuksen muutos-% 2023->2024
Avustukset ja muu tuotanto Kuli	A				18 142	250 000	73	253 000	1,2 %	3,3 %	-1,0 %				18 777	635	3,5 %	74	2,3 %	
Avoimet kirjastopalvelut	E				11 230					3,3 %	-1,0 %				11 488	258	2,3 %			
Museoiden näyttelypalvelut Him	E				7 498					3,3 %	-1,0 %				7 670	172	2,3 %			
Konsertitoiminta	E				4 778					3,3 %	-1,0 %				4 888	110	2,3 %			
Vapaa sivistystyön palvelut	E				4 096					3,3 %	-1,0 %				4 190	94	2,3 %			
Museoiden näyttelypalvelut Tarr	E				2 657					3,3 %	-1,0 %				2 718	61	2,3 %			
Museoiden kokoelmapalvelut Hi	E				2 538					3,3 %	-1,0 %				2 596	58	2,3 %			
Kirjaston kokoelmapalvelut	E				2 400					3,3 %	-1,0 %				2 455	55	2,3 %			
Erikoiskonsertit	E				2 135					3,3 %	-1,0 %				2 184	49	2,3 %			
Paikallisidentiteetin ja yhteisölli:	E				1 620					3,3 %	-1,0 %				1 657	37	2,3 %			
Museoiden näyttelypalvelut SH	E				1 217					3,3 %	-1,0 %				1 245	28	2,3 %			
Lastenkulttuuripalvelut	E				1 069					3,3 %	-1,0 %				1 094	25	2,3 %			
Yleisötyö	E				909					3,3 %	-1,0 %				930	21	2,3 %			
Kulttuurin projektit	E				855					3,3 %	-1,0 %				875	20	2,3 %			
Hakeutuvat kirjastopalvelut	E				834					3,3 %	-1,0 %				853	19	2,3 %			
Maakuntamuseo- ja kulttuuriym	E				821					3,3 %	-1,0 %				840	19	2,3 %			
Museoiden kokoelmapalvelut Ta	E				797					3,3 %	-1,0 %				815	18	2,3 %			
Museoiden kokoelmapalvelut SI	E				774					3,3 %	-1,0 %				792	18	2,3 %			
Kulttuuritapahtumat	E				750					3,3 %	-1,0 %				767	17	2,3 %			
Taiteen perusopetus	E				648					3,3 %	-1,0 %				663	15	2,3 %			
Musiikkijuhlat	E				471					3,3 %	-1,0 %				482	11	2,3 %			
Tallenteet ja streamaukset	E				412					3,3 %	-1,0 %				421	9	2,3 %			
Kirjastojen alueellinen kehittämi	E				289					3,3 %	-1,0 %				296	7	2,3 %			
Aluetaidemuseotoiminta	E				281					3,3 %	-1,0 %				287	6	2,3 %			
Kulttuuripalvelut ikäihmisille	E				160					3,3 %	-1,0 %				164	4	2,3 %			
Ammattitaitelijuiden tukeminer	E				29					3,3 %	-1,0 %				30	1	2,3 %			
Museoiden tapahtumatuotanto I	E				4					3,3 %	-1,0 %				4	0	2,3 %			
Vuokramuutokset, Uudet ja peruskorjatut tilat																				
Muut pohjankorjaukset																				
					0			67 414							0	69 182	1 768	2,6 %		

Linkki v. 2022 tuotekustannus-raportille (PBI)

69 182 1 768 2,6 %

Tulot

Palveluryhmä	Toiminta tulot tot. 2022 (1000 €)	Toiminta tulot VS 2023 (1000 €)	Tuottavuus-toimenpiteet	Erikseen huomioitavat erät	BRUTTO KEHYS 2024 (1000 €)	Kehysmuutos (1000 €)	Muutos-%
Kulttuuri		9 282	300		9 582	300	3,2 %

Perusteltu esitys: Merkittävä lakimuutos / strategiasta nouseva painopiste / toimintaympäristön muutos (eurovaikutus täydennettävä lisäksi ylätaulukkaan)	1 000 €
Ei muutosesityksiä	

Liikunta ja nuoriso, v. 2024 kehysvalmistelu

Menot	ARVIOINTI MIKÄ ON MIELEKÄSTÄ				Muut erikseen huomioitavat erät													
	Vertailutieto	Vertailutieto	Vertailutieto	Vertailutieto														
Tuoteryhmä	Suoriteperuste / Asukas / Ei mitään	Toimintamenot tot. 2022 (1000 €)	Tot. suoritemäärä 2022	Yksikkö-kustannus 2022 (€)	Toimintamenot VS 2023 (1000 €)	Arvioitu suoritemäärä 2023	Yksikkö-kustannus 2023 (€)	Arvioitu suoritemäärä 2024	Suoritemäärän muutos 2024, % (S / A / -)	Hinta-indeksi	Tuottavuustavoite	Merkittävät lakimuutokset ja strategiasta nousevat painopisteet	BRUTTOKEHYS 2024 (1000 €)	Kehysmuutos (1000 €)	Muutos-%	Yksikkö-kustannus 2024 (€)	Yksikkö-kustannuksen muutos-% 2023->2024	
Sisäliikuntapalvelut	E		12 113							3,3 %	-1,0 %		12 392	279	2,3 %			
Ulkoliikuntapalvelut	E		10 998							3,3 %	-1,0 %		11 251	253	2,3 %			
Uimahallipalvelut	E		8 311							3,3 %	-1,0 %		8 502	191	2,3 %			
Jäähallipalvelut	E		6 567							3,3 %	-1,0 %		6 718	151	2,3 %			
Kasvatuksellinen ohjaustoiminta	A		2 691	250 000	11	253 000	1,2 %	3,3 %	-1,0 %		200	2 985	294	10,9 %	12	9,6 %		
Harrastaminen ja omaehtoiset t	A		2 186	250 000	9	253 000	1,2 %	3,3 %	-1,0 %			2 263	77	3,5 %	9	2,3 %		
Avustukset ja muu tuotanto Liik	A		1 376	250 000	6	253 000	1,2 %	3,3 %	-1,0 %			1 424	48	3,5 %	6	2,3 %		
Sosiaalinen vahvistaminen	A		1 376	250 000	6	253 000	1,2 %	3,3 %	-1,0 %			1 424	48	3,5 %	6	2,3 %		
Liikunnan ohjauspalvelut	E		669							3,3 %	-1,0 %		684	15	2,3 %			
Liikunnan tapahtumat	E		270							3,3 %	-1,0 %		276	6	2,3 %			
Liikunnan tukipalvelut	E		239							3,3 %	-1,0 %		244	5	2,3 %			
Vuokramuutokset, Uudet ja peruskorjatut tilat																		
Muut pohjankorjaukset																		
		0			46 796								200	48 164	1 368	2,9 %		

Linkki v. 2022 tuotekustannusraportille (PBI)

Tulot

Palveluryhmä	Toiminta tulot tot. 2022 (1000 €)	Toiminta tulot VS 2023 (1000 €)	Tuottavuustaimenpiteet	Erikseen huomioitavat erät	BRUTTO KEHYS 2024 (1000 €)	Kehysmuutos (1000 €)	Muutos-%
Liikunta ja nuoriso		7 092	500		7 592	500	7,1 %

Perusteltu esitys: Merkittävä lakimuutos / strategiasta nouseva painopiste / toimintaympäristön muutos (eurovaikutus täydennettävä lisäksi ylätaulukkaan)	1 000 €
Nuorisotyön lisääminen (4 nuorisohajaaja) kauppakeskusnuorisotyöhön	200

Sipan yhteiset, v. 2024 kehysvalmistelu

Menot	ARVIOINTI MIKÄ ON MIELEKÄSTÄ				Muut erikseen huomioitavat erät												
	Vertailutieto	Vertailutieto	Vertailutieto	Vertailutieto													
Tuoteryhmä	Suoriteperuste / Asukas / Ei mitään	Toimintamenot tot. 2022 (1000 €)	Tot. suoritemäärä 2022	Yksikkö-kustannus 2022 (€)	Toimintamenot VS 2023 (1000 €)	Arvioitu suoritemäärä 2023	Yksikkö-kustannus 2023 (€)	Arvioitu suoritemäärä 2024	Suoritemäärän muutos 2024, % (S / A / -)	Hinta-indeksi	Tuottavuus-tavoite	Merkittävät lakimuutokset ja strategiasta nousevat painopisteet	BRUTTOKEHYS 2024 (1000 €)	Kehysmuutos (1000 €)	Muutos-%	Yksikkö-kustannus 2024 (€)	Yksikkö-kustannuksen muutos-% 2023->2024
Yhteiset palvelut ja hallinto	E				3 973					3,3 %	-1,0 %		4 065	91	2,3 %		
Tampere Junior	E				901					3,3 %	-1,0 %		922	21	2,3 %		
Hyvinvoinnin ja terveyden edistä	E				2 402					3,3 %	-1,0 %		2 457	55	2,3 %		
Vuokramuutokset, Uudet ja peruskorjatut tilat																	
Muut pohjankorjaukset																	
		0			7 277								0	7 444	167	2,3 %	

Tulot

Palveluryhmä	Toiminta tulot tot. 2022 (1000 €)	Toiminta tulot VS 2023 (1000 €)	Tuottavuus-toimenpiteet	Erikseen huomioitavat erät	BRUTTO KEHYS 2024 (1000 €)	Kehysmuutos (1000 €)	Muutos-%
Yhteiset		184		0	184	0	0,0 %

Perusteltu esitys: Merkittävä lakimuutos / strategiasta nouseva painopiste / toimintaympäristön muutos (eurovaikutus täydennettävä lisäksi ylätaulukkoon)	1 000 €
Ei muutosesityksiä	

Sipan palvelut tuoteryhmittäin VS 2023

Sivistyspalvelujen hallinto (toimintamenot 1 000 euroa)	VS 2023
Yhteiset palvelut ja hallinto	3 973
Tampere Junior	901
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustukset ja muut palvelut	2 402
Yhteensä	7 277

Perusopetus (toimintamenot 1 000 euroa)	VS 2023
Perusopetus 1-9	174 441
Kotikuntakorvaukset, muu tuotanto	15 785
Vammaisopetus/pidennetty oppivelv.	8 263
Aamu- ja iltapäivätoiminta	6 337
Maahanmuuttajien valmistava opetus	2 800
Harrastaminen ja liikunta	2 229
Esiopetus (po)	1 503
Sairaalaopetus	1 307
Vaik.kehitysvammaisten opetus/pidennetty	1 224
Muut perusopetuksen palv., muu tuotanto	875
Yhteensä	214 764

Liikunta ja nuorisotoiminta (toimintamenot 1 000 euroa)	VS 2023
Sisäliikuntapalvelut	12 113
Ulkoliikuntapalvelut	10 998
Uimahallipalvelut	8 311
Jäähallipalvelut	6 567
Kasvatuksellinen ohjaustoiminta	2 691
Harrastaminen ja omaehtoisen toiminnan t	2 186
Avustukset ja muu tuotanto Liikunta ja nuorisotoiminta	1 376
Sosiaalinen vahvistaminen	1 376
Liikunnan ohjauspalvelut	669
Liikunnan tapahtumat	270
Liikunnan tukipalvelut	239
Yhteensä	46 796

Kulttuuri (toimintamenot 1 000 euroa)	VS 2023
Avustukset ja muu tuotanto Kulttuuri	18 142
Avoimet kirjastopalvelut	11 230
Museoiden näyttelypalvelut Himu	7 498
Konserttitoiminta	4 778
Vapaan sivistystyön palvelut	4 096
Museoiden näyttelypalvelut Tamu	2 657
Museoiden kokoelmapalvelut Himu	2 538
Kirjaston kokoelmapalvelut	2 400
Erikoiskonsertit	2 135
Paikallisidentiteetin ja yhteisöllisyys	1 620
Museoiden näyttelypalvelut SH	1 217
Lastenkulttuuripalvelut	1 069
Yleisötyö	909
Kulttuurin projektit	855
Hakeutuvat kirjastopalvelut	834
Maakuntamuseo- ja kulttuuriympäristöpalv	821
Museoiden kokoelmapalvelut Tamu	797
Museoiden kokoelmapalvelut SH	774
Kulttuuritapahtumat	750
Taiteen perusopetus	648
Musiikkijuhlat	471
Tallenteet ja streamaukset	412
Kirjastojen alueellinen kehittäminen	289
Aluetaidemuseotoiminta	281
Kulttuuripalvelut ikäihmisille	160
Ammattitaitoilijuiden tukeminen	29
Museoiden tapahtumatuotanto Himu	4
Yhteensä	67 414

Esimerkki tilaaja–tuottaja-mallin aikaisesta talousarviosta

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Päivähoitolaki määrittelee kunnan tehtäväksi järjestää päivähoitoa tarjoamalla lapselle sopiva hoitopaikka ja jatkuva hoito sinä vuorokauden aikana, jolloin tarve on olemassa. Laki antaa vanhemmille mahdollisuuden valita, järjestetäänkö lapselle päivähoito osa-aikaisesti vai kokopäivähoitona. Päivähoidon palvelukokonaisuus käsittää kunnan järjestämän päivähoiton ja yksityisen päivähoiton, perusopetuslain edellyttämän esiopetuksen sekä kotihoidon tuen. Kunnan järjestämän ja yksityisen päivähoiton toiminnan tavoitteena on tukea hoidossa olevien lasten koteja kasvatus tehtävässä sekä edistää lapsen tasa-arvoista kehitystä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Vuoden 2013 lopussa päivähoitoikäisten lasten (10 kk - 6 v) määrä oli 13 663 (muutos vuoteen 2012, +541 lasta, 4,1 %). Kun-

nallisessa päivähoitossa oli 7 488 lasta (+110 lasta, 1,46 %), yksityisessä päivähoitossa 772 lasta (+50 lasta) sekä ostopalveluna hankitussa päivähoitossa 331 lasta (-27 lasta). Palvelusetelipäivähoitossa oli 156 lasta. Palvelusetelijärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2013. Kotihoidon tukea maksettiin 3 647 lapselle (+240). Päivähoitoikäisistä lapsista (10 kk - 6 v) yhteensä 67 prosenttia (2012: 67,5 %) on kunnan järjestämässä ja tukemassa päivähoitossa. Esiopetukseen osallistui 95,3 prosenttia 6-vuotiaiden ikäluokasta (95,6 %). Erittymästä tukea saavia lapsia oli vuoden 2013 lopussa 7 prosenttia päivähoitossa olevista lapsista (6,4 %).

Päivähoidon palvelutarpeen lisääntymiseen vaikuttaa vuoden 2014 syksyllä tapahtunut merkittävä siirtyminen kotihoidontuen piiristä päivähoitoon. Syyskuussa päivähoiton piirissä oli 6,5 prosenttia enemmän lapsia kuin vastaavana aikana

vuotta aiemmin. Kotihoidon piirissä lapsia vastaavasti oli 5,7 prosenttia vähemmän.

Päivähoidon palvelutarvetta arvioitaessa otetaan huomioon päivähoiton subjektiivista oikeutta rajoittavan lainsäädännön (laki lasten päivähoitosta 11 a §, hallituksen esitys) muutos vuoden 2015 alusta lukien edellyttäen, että eduskunta hyväksyy lakiesityksen. Lakiin sisältyy siirtymävaihe.

Päivähoidon kasvavaan palvelutarpeeseen vastataan lisäämällä oman tuotannon palvelutilausta 120 kustannuslaskennallisella paikalla. Avoimen varhaiskasvatukseen palveluita lisätään 50 kerhopaikalla. Talloin avoimen varhaiskasvatuksen suhteellinen osuus päiväkotihoidossa olevista lapsista on 12 prosenttia.

Esiopetuksen jälkeinen toiminta muutuu niin, että esiopetuksen jälkeisestä hoidosta 250 paikkaa toteutetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintamallin mukaisesti.

Ostopalvelupäivähoitoa tarjoaa vuonna 2015 viisi päiväkotia. Palvelusetelimalilla tuotettu päivähoito laajenee. Uusi 100-paikkainen palvelusetelipäiväko aloittaa vuoden 2015 syksyllä.

Yksityisen hoidon kunnallinen lisa pidentään vuoden 2014 tasolla.

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia on tarkoitettu muuttamaan vuonna 2015 siten, että saadakseen kotihoidon tuen täysimääräisesti, tulee tuki puollittaa molempien vanhempien kesken. Lain voimaantulolla ei katsota olevan talousarviovaikutuksia Tampereelle vielä vuonna 2015.

Perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunnan tehtävä on järjestää sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille maksutonta perusopetusta. Perusopetusta järjestetään Tampereella suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin, ranskan ja saksan kielellä. Peruskoulun päättäneille nuorille, jotka eivät ole sijoittuneet toisen asteen koulutukseen, on tarjolla lisäopetusta ja maahanmuuttajille perusopetukseen valmistavaa opetusta. Perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä erityisopetuksen otetuille tai siirretyille oppilaille.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Perusopetuksen oppilasmäärä lukuvuonna 2014 - 2015 on 350 oppilasta enemmän kuin edellisellä lukuvuotena. Esi- ja alkuopetuksen toimintamallia laajennetaan kahdeksaan yksikköön, jolloin malli on otettu käyttöön suunnitelman mukaisesti koko kaupungissa.

Muiden palveluntuottajien osuutta aamu- ja iltatoiminnan järjestämisessä lisätään 60 kerhopaikalla. Aamu- ja iltapäivätoimintapaikan kriteereitä esitetään tarkistettavaksi siten, että syyslukukauden 2015 alusta oppilaalle, jonka huoltaja on kotona, tarjotaan kerhopaikka vain perustellusta syystä. Aamu- ja iltapäivätoimin-

nan sijaan palvelua tarjotaan pääasiassa Harrastava iltapäivä (HIP) kerhona. Kriteerien tiukentaminen vähentää aamu- ja iltapäivätoiminnan kerhopaikkojen määrää arviolta 150:lla.

Tampereella toimiville yksityisten koulujen ylläpitäjille maksettuja avustuksia leikataan.

Tampereen kaupunki hakee myös vuodelle 2015 opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksia perusopetuksen opetusryhmäkokojen pienentämiseen sekä koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamiseen. Mikäli opetus- ja kulttuuriministeriön opetusryhmäkoon pienentämiseen kohdennetaan erityisavustus oleellisesti laskee, vaikuttaa se keskimääräiseen ryhmäkoko.

SUUNNITELTU PALVELUTILAUS (1 000 EUROA)

Varhaiskasvatus ja esiopetus	Yhteensä
Päiväkotihoido	73 739
Perhepäivähoito	2 490
Avoim varhaiskasvatus	1 231
Esiopetus	8 727
Esiopetuksen jälkeinen hoito	5 454
Erho-perhekeskus	457
Erho-yksikön kesäajan toiminta	220
Oma tuotanto yhteensä	92 318
Päiväkotihoido ja esiopetus (ostopalvelut)	37 119
Kotihoidon tuki (avustukset)	13 751
Yksityisen hoidon tuki (avustukset)	3 500
Muut päivähoitopalvelut (avustukset)	14
Palvelusetelipäivähoito	1 268
Kotikuntakorvaukset	277
Muu tuotanto yhteensä	22 529
Yhteensä	114 847

PALVELUKOKONAISUUS (1 000 EUROA)

Varhaiskasvatus ja esiopetus	TP 2013	Alkuper. TA 2014	Muutettu TA 2014	TA 2015
Toimintatulot	12 443	12 815	12 851	13 345
Toimintamenot	-113 287	-114 280	-114 829	-114 847
Toimintakate	-100 844	-101 465	-101 978	-101 502

SUUNNITELTU PALVELUTILAUS (1 000 EUROA)

Perusopetus	Yhteensä
Perusopetus	130 902
Sairaalaopetus	549
Lisäopetus	610
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta	3 333
Maahanmuuttajien valmistava opetus	1 499
Oma tuotanto yhteensä	136 893
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta (avustukset)	694
Muut perusopetuksen palvelut (avustukset)	166
Oppimisympäristöjen kehittäminen	15
Kotikuntakorvaukset	12 437
Muu tuotanto yhteensä	13 312
Yhteensä	150 205

PALVELUKOKONAISUUS (1 000 EUROA)

Perusopetus	TP 2013	Alkuper. TA 2014	Muutettu TA 2014	TA 2015
Toimintatulot	7 115	6 496	8 757	6 800
Toimintamenot	-146 468	-149 578	-151 730	-150 205
Toimintakate	-139 352	-143 082	-142 973	-143 405

Ekin palvelut tuoteryhmittäin VS 2023 / ELOSA

Työllisyys- ja kasvupalvelut

Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)	Toimintamenot
Kansainväliset palvelut	-11 287
Tuet ja avustukset	-7 647
Rekrytointipalvelut ja kohtaanto	-11 935
Työllistymisen monialaisen tuen palvelut	-1 417
Muu työllisyydenhoito	-25 752
Kasvupalvelut	-5 222
Yhteensä	-63 261

Lukiokoulutus

Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)	Toimintamenot
Lukiokoulutus	-36 520
Pakolaisten kotouttava toiminta	-28
Yhteensä	-36 548

Ammatillinen koulutus

Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)	VS 2023
Ammatillinen koulutus, valtionosuudella rahoitettu toiminta	-97 690
Muulla valtionosuudella rahoitettu toiminta	-1 366
Muu toiminta	-7 921
Yhteensä	-106 977

Vetovoima ja edunvalvonta

Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)	Toimintamenot
Matkailu- ja tapahtumapalvelut	-4 197
Visit Tampere Oy:n tilaus	-1 595
Tapahtumapalvelut	-1 614
Elämystalouden kehitysohjelma	-906
Vetovoimainen elämyskaupunki	-82
Edunvalvonta	-1 124
Edunvalvonta Bryssel	-335
Edunvalvonta Tampere	-635
Korkeakouluysteistyö	-154
Avustukset	-808
Tutkimus ja korkeakouluopetuksen kehittäminen	-128
Muut avustukset	-180
AV-alan tuotantokannustin	-500
Suunniteltu palvelutuotanto yhteensä	-6 129

Elinkeinopalvelut

Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)	Toimintamenot
Elinkeinopalvelut	-4 966
Business Tampere Oy:n perustilaus	-1 591
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma	-1 284
Saavutettavuuden kehitysohjelma	-1 167
Startup-ekosysteemiohjelma	-150
AV-alan ekosysteemiohjelma	-150
Yrityspalveluiden ja elinkeinojen kehittäminen	-109
Leader strategian toteuttaminen	-30
Itämeri-instituutin palvelutilaus	-170
Muut palvelut	-315
Maaseutupalvelut	-36
Avustukset	-155
Yhteensä	-5 157

Strateginen hankekehitys

Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)	Toimintamenot
Hiedanranta	-561
Viiden tähden keskusta	-4 814
Yhteensä	-5 375

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

<u>Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)</u>	<u>VS 2023</u>
Tontin luovuttaminen yksityisille henkilöille	-192
Tontin luovuttaminen yrityksille	-705
Muiden maa-alueiden vuokraus	-121
Maaomaisuuden hallinnointi	-2 261
Maankäyttösopimukset	-141
Maanhankinta kaupungille	-109
Pilaantuneiden maiden hallinnointi ja kunnostus	-898
Metsä- ja vesialuiden käyttöluvat	-33
Metsien hoito	-874
Vesialuiden hoito	-126
Metsien virkistyskäyttö	-398
Kiviainekset ja puhtaat massat	-57
Löytöeläimet ja eläinten hautaus	-73
Ympäristökehittäminen	-43
Asumisen tutkimus ja kehittäminen	-1 021
Asumisen avustukset ja lainat	-456
Asumisen viranomaistehtävät	-211
Tilajärjestelyt	-305
Kunnan tilojen rakentaminen	-1 244
Tilavuokrapalvelu	-75 600
Asuntojen vuokraus	-61
Tilaomaisuuden myynti	-260
Tapahtuma- ja myyntiluvat	-243
Yhteensä	-85 432

Kapan palvelut tuoteryhmittäin VS 2023

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Kaupunkiympäristön suunnittelu *)	Käyttö- talous VS 2022	Käyttö- talous VS 2023
Asemakaavoitus	-5 078	-5 316
Akan asiantuntijatyö	-215	-255
Akan suunnitelmat ja selvitykset	-747	-745
Asemakaavasunnittelu	-3 799	-3 955
Kaavaharkinta	-134	-159
Kadut ja yleiset alueet	-37	
Poikkeamislupa	-146	-202
Kaupunkiympäristön suunnittelu	-3 466	-4 062
Kiinteistön muodostus	-657	-747
Maankäytön asiantuntijapalvelu (kimu)	-68	-77
Rakennusvalvonnan arkisto	-411	-486
Rakennusvalvonta	-2 330	-2 752
Liikennejärjestelmän suunnittelu	-3 714	-4 265
Kadut ja yleiset alueet	-546	-491
Liikennejärjestelmän suunnittelu	-2 805	-3 447
Maankäytön asiantuntijapalvelu	-364	-327
Viheralueet ja hulevedet	-3 030	-3 811
Hulevesijärjestelmän hallinta	-2 360	-3 088
Maankäytön asiantuntijapalvelu	-216	-267
Puistot ja viheralueet	-454	-456
Yleiskaavoitus	-1 544	-1 664
Akan suunnitelmat ja selvitykset	-13	-16
Hulevesijärjestelmän hallinta	-13	-16
Kiinteistön muodostus	-13	-16
Liikennejärjestelmän suunnittelu	-13	-16
Lomarakentamisen ohjaus	-58	-63
Puistot ja viheralueet	-13	-16
Rakennusvalvonta	-13	-16
Suunnittelutarveratkaisu	-115	-126
Yleiskaava	-1 291	-1 382
Yhteensä	-16 833	-19 118

*) Sisältää toimintamenot + poistot + Hallinto- ja talouspalvelujen vyörytysosuudet

Kaupunkiympäristön rakentaminen ja ylläpito

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito *)	Käyttö- talous VS 2022	Käyttö- talous VS 2023
Katutilavalvonta	-2 149	-2 392
Katutilavalvonta	-838	-997
Matkalippujen tarkastus	-356	-388
Pysäköinnin valvonta	-954	-1 007
Kuntatekniikan suunnittelu	-1 692	-2 273
Kuntatekniikan suunnittelu	-1 421	-1 909
Maankäytön asiantuntijapalvelu	-271	-364
Rakennuttaminen	-78 952	-92 397
Hulevesijärjestelmän hallinta	-163	-167
Kadut ja yleiset alueet	-67 371	-79 058
Liikunta- ja ulkoilupaikat, kunnossapito	-1 571	-1 795
Liikunta- ja ulkoilupaikat, rakentaminen	-30	-29
Puistot ja viheralueet	-9 817	-11 348
Yhteensä	-82 792	-97 061

*) Sisältää toimintamenot + poistot + Hallinto- ja talouspalvelujen vyörytysosuudet

Kestävä kaupunki

Kestävä kaupunki *)	Käyttö- talous VS 2022	Käyttö- talous VS 2023
Kestävä kaupunki	-2 187	-2 406
Jätehuoltoviranomainen	-479	-544
Ympäristönsuojelun kehittäminen ja edistäminen	-1 042	-1 136
Ympäristönsuojelun luvat ja valvonta	-666	-726
Kestävä kehitys	-2 384	-2 233
Kestävän kehityksen edistäminen	-2 384	-2 233
Ympäristöterveydenhuolto	-4 560	-4 786
Asumisterveysvalvonta	-363	-399
Elintarvikelain mukainen neuvonta	-275	-294
Elintarvikelain mukaisten ilmoitusten ja hakemusten h	-59	-63
Elintarvikevalvonta	-899	-954
Eläinsuojeluvalvonta	-385	-369
Eläintautivalvonta	-44	-42
Eläinten sairaudenhoito	-814	-815
Eläinten terveydenhoito	-205	-205
Talous- ja uimavesien valvonta	-246	-270
Terveydensuojelun edistäminen ja valvonta	-495	-543
Tupakkalain valvonta	-775	-833
Yhteensä	-9 130	-9 425

*) Sisältää toimintamenot + poistot + Hallinto- ja talouspalvelujen vyörytysosuudet

Joukkoliikenne

Joukkoliikennelautakunta *)	Käyttö- talous VS 2022	Käyttö- talous VS 2023
Joukkoliikenne	-85 908	-93 997
Asiakaspalvelu	-573	-630
Asiantuntijapalvelu	-1 984	-2 421
Joukkoliikenne	-83 351	-90 946
Yhteensä	-85 908	-93 997

*) Sisältää toimintamenot + poistot + Hallinto- ja talouspalvelujen vyörytysosuudet

Kohan palvelut yksiköittäin, VS 2023

Yksikkö	Toiminta- tuotot	Toiminta- me not	Toiminta- kate
Konserniyksiöt yhteensä	17 799	-42 037	-24 238
- Konserniohjaus	28	-4 490	-4 462
- Hallinto	1 435	-7 726	-6 292
- Henkilöstö	174	-2 030	-1 855
- Omistajaohjaus	0	-629	-629
- Strategia ja kehittäminen	60	-6 241	-6 181
- Talous	0	-1 055	-1 055
- Tietohallinto	16 102	-19 357	-3 255
- Sisäinen tarkastus	0	-509	-509
Päätöksenteko	56	-2 900	-2 844
- Toimielimet, yhteiset	0	-143	-143
- Kaupunginvaltuusto	0	-615	-615
- Kaupunginhallitus	0	-549	-549
- Pormestari ja esikunta	0	-574	-574
- Apulaispormestarit	0	-449	-449
- Muut lautakunnat	56	-335	-279
- Tiederahaston toimikunta	0	-163	-163
- Neuvostot	0	-72	-72
Palvelualueiden esikunnat	0	-1 642	-1 642
- Sivistyspalvelujen palvelualue	0	-320	-320
- Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue	0	-774	-774
- Kaupunkiympäristön palvelualue	0	-548	-548
Keskusvaalilautakunta	450	-1 072	-622
Tarkastuslautakunta	0	-403	-403
ICT-kehittäminen	78	-3 678	-3 600
Konsernihallinto yhteensä	18 384	-51 733	-33 349

- Kohassa talousarvion valmistelu toimintayksiköittäin (tarvittaessa toteumatiedot on avattavissa tuoteryhmittäin ja tuotteittain).
- Asetetaan tuottavuustavoitteet
- Ta-valmistelussa kohan palveluille ei lasketa volyymimuutosta
- Kustannustason muutos otetaan huomioon rajatusti

Esitys jatkovalmisteluun

- Uusi malli otetaan käyttöön vuoden 2024 talousarviovalmistelussa.
- Kaikille kohdistetaan laskennallinen tuottavuustavoite, joka asetetaan KH:ssa toiminnan ja talouden lähtökohdissa ja huomioidaan talousarvion toiminnan tavoitteissa.
- Kehysvalmistelussa valitaan suoriteperusteiset ja asukaslukuperusteiset palvelut ja käytettävä hintaindeksi.
- Valittujen palvelujen yksikkökustannusten kasvulle asetetaan vuosisuunnitelmissa tavoitteet vuodesta 2024 alkaen.
- Volyymi-, hinta- ja tuottavuus -elementtien lisäksi kehysvalmistelussa huomioidaan myös **merkittävimmät lainsäädännön muutokset, strategiset painopisteet ja merkittävimmät toimintaympäristön muutokset**.
- Vaikka kehystä valmistellaan palvelut –tasolla (tuoteryhmittäin), niin yksiköllä on mahdollista kohdentaa ta-kehystä (liikkumavaraa) palveluiden välillä ja voidaan hyödyntää ”nollapohjabudjetoinnin” periaatteita (ta-pohjan kriittinen tarkastelu).
- Talousarviokirjassa esitetään palvelualueiden tuoteryhmien menot, jotka tarkennetaan vuosisuunnitelmissa.
- Kehysvalmistelussa keskeisenä elementtinä on verorahoituksen kasvuarviot. Lautakuntien kehysvalmistelun elementtejä on tarvittaessa muutettava koko kaupungin talouden tasapainoon pääsemiseksi.
- Kehysvalmistelussa käsitellään tulot ja menot erikseen => muodostetaan sitova nettokehys (kh)
- Investointitaso määritellään lautakunnittain ja kehitysohjelmittain kehyksen valmistelun yhteydessä.

Nollapohjabudjetointi -pilotit, päätelmiä

- Budjetoinnin ja tuotteistamisen yhteys -> tuotteistetut palvelut tarkastelukohteeksi talousarvion laadinnassa
- Nollapohjabudjetointi -> tapa tarkastella budjetointihistoriaa kriittisesti – ”osanollapohjabudjetointi”
- Uusien käytäntöjen mahdollistaja – vaihtoehtojen ja vaikutusten esittäminen

